

UVODNA RIJEČ

Budi gnoj, budi ruža

Piše. Jasna A. Petrović

Nebeski pogrebi na Tibetu su turistička atrakcija, kontroverza i prije svega – tradicija. U određenim dijelovima Azije već stoljećima opstaje nesvakidašnji običaj: tijela preminulih se izlažu kako bi privukla lešinare. Takva neobična tradicija još uvijek postoji u Qinghaju, Sichuanu, Tibetu, Unutrašnjoj Mongoliji, Mongoliji, Butanu, Nepal u i dijelovima Indije. I koliko god zapadnom svijetu djelovala surovo, smatra se odličnim načinom da se ukaže na prolaznost života. To je kao dar Zemlji.

Tibetanski svećenici vjeruju da je to veoma velikodušan čin prema preminulom jer su i on i njegovi rođaci živjeli pokušavajući da osiguraju hranu, zahvaljujući kojoj i postoji život. Komunističke vlade Kine i Mongolije u prošlosti su ovu tradiciju tretirale kao primitivno praznovjerje, a Kina ju je i zabranila krajem šezdesetih godina nakon Kulturne revolucije, što je trajalo do osamdesetih, kada je vraćeno pravo na održavanje nebeskog pogreba, koje se i dalje održavalo u ruralnim sredinama. Strašno, ali istinito, turisti u Tibetu kod hrama fotografiraju kako lešinari komadaju ljudske ostatke, guraju se kako bi snimili prizor iz što boljeg ugla.

Prvi dio ceremonije smješta pokojnika u sjedeći položaj, dok lokalni svećenik pred njim/njom dva dana izgovara molitve kako bi duša bila "puštena iz čistilišta". Članovi obitelji, pak, tijekom tog razdoblja prekidaju sve aktivnosti, te pokojniku omogućuje mirno okruženje i "siguran put na nebo". Kada stignu na vrh leš se brije i - raskomada. Meso se skida sa kostiju i baca po obroncima planine, dok se kosti melju u prah i miješaju sa ječmom i maslacem od jake! Istodobno, svećenici pjevaju svete pjesme za otkup grijeha preminule osobe, pali se vatra i stvara dim. Svrha toga je privlačenje ptica i lešinara.

Eto, takvi su oproštaji zapisani i u Tibetanskoj knjizi mrtvih iz 14. stoljeća. Međutim, povijest se ponavlja. Gradonačelnik Washingtona je 21. svibnja 2019. godine potpisao zakon o legalizaciji kompostiranja ljudskih ostataka. Zakon je stupio na snagu u 2020. godini, a njima je ozakonjeno pretvaranje ljudskih ostataka u zemlju, u gnojivo. Predlagač zakona je rekao da je to ekološki način odlaganja ljudskih ostataka. „Tijelo se prekriva prirodnim materijalima kao što su slama ili strugotine i ostavlja tri do sedam tjedana dok se ne završi transformacija, a na kraju cijelog postupka obitelj dobije zemlju koja preostane. Obitelj je ta koja odlučuje kako će koristiti tu zemlju, na primjer posaditi na njoj pokojnikovu omiljenu ružu. Guvernerica New Yorka je zadnjih dana 2022. godine potpisala zakon o kompostiranju posmrtnih ostataka.

U SAD, prosječni pogreb košta između 8.000 i 25.000 američkih dolara. Kremiranje može koštati do 6.000 dolara. Kompostiranje ljudskih ostataka košta manje od 5.500 dolara. U Hrvatskoj ukupni trošak pogreba, s grobnicom, spomenikom, svećenikom, pjevačima, oglasima, osmrtnicama itd. košta od dvije do 20 tisuća eura. Možda da stvarno i u Hrvatskoj uvedemo moguće pretvaranje hrvatskog umirovljenika u gnojivo?

Život nije jeftin, ali smrt je skupa. I uz povećanje obiteljskih mirovina za desetak posto, najveći je trošak dostojno pokopati svog preminulog partnera. Pa što ne bismo bili moderni i zagovarali „zelenu smrt“? New York i još pet gradova u SAD-u već pretvara penziće u gnojivo, a isto rade i u Švedskoj, Velikoj Britaniji, gdje su to uredili posebnim zakonima. Ionako zbog korone i popratnih posljedica umire sve veći broj umirovljenika, puno više nego što ih se umirovljuje, ionako je svaki treći siromašan, i sve češće nema što ostaviti u nasljedstvo svojoj djeci, jer će mu zbog smještaja u dom ili socijalnih davanja država sjesti na imovinu. Pa neka im ostavi sebe kao malo gnojiva. Kao malo zemlje. Neka bude ruža!

U OVOM BROJU:

NAJBOLJI MIROVINSKI
SUSTAVI U SVIJETU

Hajdemo na Island

ANITA HRSTIĆ,
UREDNIKA I VODITELJICA
HRT-OVE EMISIJE TREĆA DOB

**Našem
društvu
potrebna je
ozbiljna revizija**

„UKIDANJE“ PLAŽA ZA
DOMAĆE UMIROVLJENIKE
**Jadran kao veliki
starački dom za
strance?**

TRAŽIMO 13. MIROVINU

Kako je penzija postala socijala

Od ovog broja:

Tri stranice info.HZMO

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

Stigli odgovori pučke pravobraniteljice na SUH-ove pritužbe

Krajem prosinca 2022. godine od strane ureda pučke pravobraniteljice Tene Šimonović Einwalter na adresu Sindikata umirovljenika Hrvatske stigla su dva dopisa kojima se SUH obavještava o poduzetim radnjama koje je to tijelo napravilo nakon što je SUH upozorio na dva slučaja diskriminacije osoba starije životne dobi.

Prvi slučaj se odnosi na sada preminulu 94-godišnju Milku Kutiju, koja je zbog diskriminacije na temelju dobi, (ne)obrazovanosti i imovinskog i zdravstvenog stanja ostala bez isplate Covid dodatka u iznosu od 1.200 kuna. Podsjetimo, Milka Kutija preminula je 30.10.2021. i nije dočekala pravdu, iako je od 1995. godine živjela u istoj kući i na istoj adresi, i to nakon što se vratila iz ratnog prognaništva u Zagrebu, te joj je od te godine izdana trajna osobna iskaznica s kućnim brojem 0. No, promjenama Zakona o prebivalištu gospođa Milka je do 2014. godine bila obvezna izvaditi novu osobnu iskaznicu, jer su komunalne službe promijenile njezin kućni broj sa „0“ na „58“, sa čime ona nije bila upoznata, jer je riječ o staroj i nepismenoj osobi, a zbog nepostojanja prebivališta u RH nije joj isplaćen taj dodatak.

Interseksijska diskriminacija

Nije pomoglo ni to što je redovito osobno na istoj adresi u istoj kući primala mirovinu svaki mjesec te dobivala topli obrok od Caritasa. U dopisu SUH-u Pučka pravobraniteljica ističe kako državna tijela nisu izravno diskriminirala baku Kutiju na temelju obrazovanja, dobi ili zdravstvenog stanja, već da su se držala zakona, ali se navodi i da je u ovom slučaju došlo do kumulativnog učinka propisa, odnosno načina na koji se oni tumače i provode, pri čemu su bile značajne upravo diskriminacijske osnove obrazovanja, dobi i zdravstvenog stanja.

U dopisu se navodi kako se taj slučaj može gledati kao neizravna, interseksijska diskriminacija, koja ne proizlazi iz nečije namjere da diskriminira, već je posljedica njihovog „zanemaranja“, pri čemu određene kategorije građana zbog nekih svojih karakteristika nisu u jednakoj poziciji. Piše i kako taj ured često dobiva pritužbe građana kako građani nemaju dostatne informacije o procedurama i uslugama javnopravnih tijela, budući da su procedure i propisi nerijetko komplicirani, a upute često nisu razumljive pa je teže ostvariti svoja prava, što je bio slučaj i kod Milke Kutije.

Zbog svega, Pučka pravobraniteljica je uputila MUP-u preporuku da unaprijedi način informiranja građana o njihovim pravima i obvezama, kako bi informacije bile dostupnije pogotovo onima najpotrebitijima, a to su starije, neobrazovane, a posebno nepismene te bolesne osobe.

Pravo na rad profesora

SUH je 3. ožujka 2022. godine uputio Ministarstvu znanosti i obrazovanja inicijativu za izmjenu diskriminatornog članka 112. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi kojim se propisuje da radni odnos učitelja, nastavnika i profesora prestaje s napunjenih 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža. To je u suprotnosti za Zakonom o radu koji određuje iznimku od prestanka radnog odnosa s navršenih 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža, odnosno da radnik može nastaviti raditi i nakon toga ako se radnik i poslodavac dogovore.

Također, SUH je u inicijativi naveo i da je članak 99. Zakona o mirovinskom osiguranju jasno regulirao rad umirovljenicima do polovice radnog vremena, bez obustave isplate mirovine (nekim kategorijama umirovljenika čak i šira prava) te su to regulirali zakonima u čiju to nadležnost spada i koji se mora-

ju primjenjivati na sve umirovljenike i sve takve radne odnose. Problem je što u nekim školama nedostaje stručnih kadrova, a Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi im se zabranjuje nastavak rada, pa čak i rad do polovice radnog vremena.

SUH-ovu inicijativu podržala je Pučka pravobraniteljica koja je Ministarstvu znanosti i obrazovanja uputila preporuku u kojem podržava SUH-ove zahtjeve, te u njoj navodi kako su spornim zakonom prosvjetni radnici u osnovnim i srednjim školama stavljeni u nepovoljniji položaj od drugih kategorija odgojno-obrazovnih radnika, pa se navodi Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju koji omogućava odgojiteljima i stručnim suradnicima nastavak njihovog rada i nakon dobi za umirovljenje po sili zakona, kao i ponovno zapošljavanje u predškolskoj ustanovi na pola radnog vremena bez gubitka prava na mirovinu.

Iste te pogodnosti pruža i Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, pa Pučka pravobraniteljica naglašava kako jedino članak 112. Zakona o obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi apsolutno onemogućava nastavak rada prosvjetnih radnika nakon 65. godine života.

Pučka pravobraniteljica najviše problematizira nemogućnost rada umirovljenih učitelja i profesora do polovice radnog vremena, navodeći kako je članak 99. ZOMO-a i uveden u pravni sustav s ciljem i svrhom poboljšanja materijalnog stanja umirovljenika i osiguranja deficitarne i iskusne radne snage, a da se spornim zakonom učitelji i profesori stavljaju u nepovoljniju situaciju u odnosu na sve umirovljenike koji se bez ikakvih zapreka mogu zaposliti u svojoj struci. Zbog toga su resornom ministarstvu dali preporuku da se donese novi propis koji će izrijekom omogućiti zapošljavanje do polovice radnog vremena bez gubitka prava na mirovinu.

I.K.

ODLUKA PREDSJEDNIŠTVA SUH-A

Osnovna članarina 8 eura godišnje

Na sjednici Predsjedništva SUH-a održanoj 28. prosinca 2022. godine donijeta je Odluka o visini i raspodjeli članarine SUH-a za 2023. godinu, te će po novom osnovna članarina iznositi 8,00 eura (60 kuna) ako je član plaća jednokratno, odnosno mjesečno 0,67 eura, ako član plaća obustavom na mirovini putem HZMO-a.

Iznos osnovne članarine raspodjeljuje se, odnosno uplaćuje na sljedeći način:

- 1,73 eura podružnica, a 1,33 eura udruga SUH-a uplaćuje na račun Središnjeg ureda SUH-a
- podružnica i udruga SUH-a uplaćuju 0,66 eura po članu na račun svog županijskog povjereništva
- kolektivni član plaća 1,06 eura Središnjem uredu te 0,27 eura županijskom povjereništvu

Kao i dosad, podružnice/udruge mogu donijeti odluku o plaćanju članarine koja je viša od osnovne članarine, a raspodjela članarine prema Središnjem uredu SUH-a i Županijskom povjereništvu ostaje ista, odnosno plaća se jednak iznos kao na temelju osnovne članarine.

Kako je penzija postala socijala

Kada se osvrnemo na prošlu, 2022. godinu ne možemo reći da su se dogodili ikakvi ključni pomaci u kvaliteti života umirovljenika, pa i unatoč činjenici da je Vlada RH doista pokazala sluha i ograničila cijene energenata, ali i isplatila tri dodatka na mirovine, takozvani energetski, antiinflatorni i na kraju godine još jedan bonus dodatak, tzv. klimatski, što je dosad nezabilježeno u hrvatskoj povijesti. Uz to je isplaćen i tzv. covid dodatak sredinom 2021. godine, pa su zapravo isplaćena čak četiri dodatka u razmaku od godinu i pol dana.

Vladine mjere u 2022. godini su bile gašenje velikog požara inflacije i katastrofa je spriječena, ali i dalje vatra ne da tinja, već gori, jer realno umirovljenici ne žive bolje nego godinu ranije, a u većini slučajeva žive i gore, čast izuzecima kao npr. bivšim akademcima HAZU-a ili saborskim zastupnicima kojima je posljednje usklađivanje mirovine od 6,18 posto podiglo mirovine preko 600 kuna mjesečno.

Potrebna 13. mirovina

Zanimljivo se i pozabaviti isplata dodataka na mirovinu koji su onima do 1.850 kuna mirovinskih primanja donijeli ukupno dodatnih 3.600 kuna u 2022. godini, a onima u kategoriji do 4.360 kuna dodatnih 1.200 kuna. No, i tih 3.600 kuna za najsiromašnije kad se podijeli na 12 mjeseci je tek 300 kuna mjesečno, pa i to nije neki velika pomoć s obzirom da su troškovi života u prošloj godini porasli mnogostruko više. Za one u najvišoj kategoriji, povišica ispadne tek 100 kuna mjesečno. Zbog toga SUH ustraje i u povratu duga umirovljenicima zbog krivo izračunate prve AVN još 1999. godine i povećanju mirovina za 10,5 posto, ali i uvođenju nove formule usklađivanja mirovina koja bi preokrenula trend daljnjeg opadanja udjela prosječne mirovine u prosječnoj plaći.

Za isplatu četiri jednokratna dodatka na mirovinu potrošeno je oko dvije milijarde kuna što čini preko polovice mjesečnog iznosa koji se isplaćuje iz mirovinskog fonda za sve mirovine. Isplate dodataka pretvorile su hrvatski mirovinski sustav u neku vrstu socijalne pomoći, koja će ovisiti o dobroj volji Vlade, koja jednu godinu može isplatiti dodatak/e, a drugu ne.

SUH takvu politiku smatra pogrešnom te predlaže da se uvede trajno rješenje pomoći umirovljenicima na način da se uvede 13. mirovina, koja bi kroz određeno vrijeme utjecala na povećanje mirovina, kao i na višu adekvatnost, odnosno smanjivanje jaza između plaća zaposlenih i mirovina. To ne znači da je SUH protiv isplate i raznih dodataka na mirovine, no potrebno je utvrditi sustav koji je zakonom zajamčen.

Mađari i Poljaci znaju kako

Isplata 13. mirovine nije nepoznata u Europskoj uniji, pa su tako naši susjedi Mađari uveli zanimljivo rješenje 2021. godine, kada su svi umirovljenici u ožujku dobili 13. mirovinu, koja je iznosila 25 posto njihove mirovine iz siječnja, zatim im je u ožujku 2022. isplaćeno 50 posto mirovine iz siječnja, ove godine isplatit će im se 75 posto mirovine, a od 2024. godine nadalje dobivat će cijelu jednu dodatnu mirovinu.

Mađarska Vlada tako je odlučila pomoći umirovljenicima postupno, svake godine osiguravajući više novca za potrebe umirovljenika. I na Cipru svaki umirovljenik u prosincu dobije 13. mirovinu, svojevrsnu božićnicu, te je riječ o iznosu prosječne mirovine kroz tih 12 mjeseci u godini.

Dakako, u mađarskom i ciparskom slučaju 13. mirovina varira od umirovljenika do umirovljenika, ovisno o visini njegove mirovine, no primjerice u Poljskoj je na snazi drugačiji sistem 13. mirovine, u kojem oko 10 milijuna umirovljenika dobiva jednak iznos, a koji je izjednačen s iznosom najniže mirovine u toj zemlji, te se svake godine povisuje. Taj sustav uveden je 2019. godine, a zanimljivo je i da 13. mirovina ne ulazi u ukupni obračun prihoda umirovljenika, što je važno kod ostvarivanja nekih drugih prava i pogodnosti za umirovljenike.

Mnoge savezne države u SAD-u također imaju sustav 13. mirovine s varirajućim iznosima, primjerice država Illinois isplatila je u srpnju 2022. godine svim umirovljenicima 23,6 posto prosječne lipanjske mirovine. Zanimljivo je kako se 13. mirovina u toj državi osigurava doprinosima radnika u

iznosu od 0,62 posto plaće, no zbog toga što broj radnika pada u odnosu na broj umirovljenika svake godine opada i postotak 13. plaće. U Hrvatskoj je pak trend suprotan jer zaposlenost raste, a nažalost zbog korone i siromaštva umirovljenika je sve manje, te kad bi se primjenjivao ovaj model, tada bi 13. mirovina u našoj zemlji rasla.

Sustav, NE improvizacije

Za isplatu 13. mirovine odlučili su se i neki američki gradovi, pa primjerice grad Detroit redovito isplaćuje tzv. 13. mirovinu svim umirovljenicima.

Na kraju, pojam 13. mirovina ne mora nužno značiti da umirovljenik dobiva jednu cijelu dodatnu mirovinu, već ti iznosi mogu biti i niži. Dakako, razlika je od države do države, koliko su razvijene i bogate i koliko iznose mirovine, a s obzirom da su u Hrvatskoj mirovine među najnižima u EU (tek 381 eura), vrijeme je da se pronađu modeli koji će popraviti financijsko stanje hrvatskih umirovljenika.

Ostati na dodacima znači poistovjetiti mirovinu sa socijalnom potporom, a ne s radom zarađenom zaštitom u starosti. Dodatak, također, može biti predmetom političke manipulacije, dok bi 13. mirovina trebala biti ugrađena u hrvatsko zakonodavstvo kao stalna isplata svake godine, a ne da ovisi o političkoj volji vladajućih kao što je slučaj bio upravo s isplata četiriju dodataka u Hrvatskoj. K tome, ona ne bi pokrivala tek polovicu umirovljenika, već sve, jer bi svatko imao pravo na svoju 13. mirovinu, a da je u zadnje dvije godine i bila uvedena u iznosu od 25 posto, ne bi koštala proračun više od isplaćena četiri dodatka samo za neke. Također, inflacija kroji sudbinu svih tanjura, a ne samo nekih.

Igor Knežević

Hajdemo na Island

Hrvatski mirovinski sustav je nekvalitetan već po tome što iz godine u godinu dovodi u pitanje adekvatnost mirovina i proizvodi siromaštvo umirovljenika u većem postotku. Svaki treći umirovljenik je u zoni rizika od siromaštva i socijalne isključenosti, a 65 posto svih mirovina je ispod hrvatske linije siromaštva, jer je prosječna trenutno samo 381 euro! Još je gore samcima starijima od 65 godina, kojih je čak 55 posto u bijedi. I taj trend će zbog loše formule usklađivanja nastaviti u istom smjeru, ka dnu. Toga je svjesna i Europska komisija koja redovito upozorava Hrvatsku na potrebu poboljšanja adekvatnosti mirovina.

Kakve bi reforme trebalo poduzeti u hrvatskom mirovinskom sustavu? Ne treba izmišljati formulu tople vode, već je dovoljno pogledati koji su mirovinski sustavi u Europi ocijenjeni kao najbolji. Naime, Mercer CFA Institute Global Pension Index objavio je svoje godišnje izvješće koje razmatra 44 globalna mirovinska sustava, koji čine 65% svjetske populacije.

Želje i realnost umirovljenika

Mirovinski sustavi diljem svijeta su poljuljani. Većina umirovljenika, međutim, želi zadržati svoj prethodni životni standard i u mirovini, po mogućnosti na razini sličnoj onoj koju su imali u prethodnih 10 ili 20 godina. To odražava važnu početnu točku, jer znači da pristup prosječnoj karijeri, koja u Hrvatskoj obuhvaća 33 godine, vjerojatno neće odražavati želje mnogih umirovljenika. K tome, umirovljenici trebaju razmotriti mogućnost mirovine u trajanju od 20, 30 ili više godina, što je za većinu ljudi daleko izvan horizonta planiranja. Nadalje, koncept rizika dugovječnosti većina pojedinaca koji se približavaju mirovini najčešće ne razumiju niti planiraju.

Što žele umirovljenici?

Stabilnost, održivost, fleksibilnost te transparentnost. Dakle, žele redovit i pouzdan prihod koji drži korak s inflacijom cijena. Time se osigurava sigurna osnova za njihov budući životni standard. Postoje određene rasprave o tome je li potrebno usklađivanje s punom inflacijom cijena, jer nekoliko međunarodnih studija sugerira da umirovljenička kućanstva zapravo smanjuju svoju potrošnju tijekom vremena, pa je to valjda rukovodilo i hrvatske zakonodavce koji su umanjili postotak za usklađivanje na 70, odnosno 30 posto (cijene, plaće).

Cilj svakog mirovinskog sustava trebao biti omogućiti umirovljenicima da zadrže svoj životni standard tijekom cijele mirovine, a ne da im ona kontinuirano opada iz godine u godinu, kao u Hrvatskoj.

Zatim, umirovljenici žele održivost — to jest prihod koji ne prestaje, bez obzira na budućnost. Iako većina umirovljenika neće moći ni pretpostaviti svoj očekivani životni vijek, svjesni da ne znaju datum svoje smrti. Umirovljenici žele i fleksibilnost — to jest, mogućnost pristupa nekom kapitalu ili fondu za "crne dane" — događaju se neočekivani troškovi, a umirovljenici ih žele moći podmiriti. Opseg ovih kapitalnih potreba, koji bi se mogao odnositi na značajne iznenadne

medicinske troškove ili farmaceutske proizvode, nužnu obnovu doma kako bi se prilagodio smanjenoj pokretljivosti ili troškove povezane s njegovom za starije osobe, znatno će se razlikovati od pojedinca do pojedinca. Također će ovisiti o opsegu u kojem je državna pomoć dostupna za pokrivanje takvih troškova.

Kopirati uspješne zemlje

Koje su zemlje koje sve to najkvalitetnije omogućuju svojim umirovljenicima? U 2022. godini tom je zadatku najbolje udovoljio Island koji zauzima prvo mjesto od 84,7 bodova na ljestvici najboljih mirovinskih sustava na svijetu. U toj državi moraš 40 godina živjeti u toj zemlji, barem u dobi od 16. do 67. godine, da bi ostvario pravo na starosnu mirovinu. Njezina visina ovisi o visini plaće i uplaćenim doprinosima, no unatoč tome veliki postotak umirovljenika rade puno ili skraćeno radno vrijeme i nakon umirovljenja, ne toliko zbog potrebe, već zbog želje za dodatnom zaradom.

Nizozemska je na drugom mjestu sa 84,6 bodova, a nizozemski sistem se sastoji od tri mirovinska stupa, no daleko drukčijih no u Hrvatskoj. Prvi je Opći fond za starosne mirovine u dobi od 66 godina i sedam mjeseci, zatim slijedi drugi stup koji se financira od strane poslodavaca, a u pregovorima sa sindikatima, a treći je individualna štednja za mirovinu.

Ukinuti drugi stup

Danska je na trećem mjestu sa 82 boda, a slijede je od europskih zemalja Finska, Norveška i Švedska. Na relativno visokom 10. mjestu je Ujedinjeno kraljevstvo, a na 17. mjestu slijedi Njemačka, Francuska na 22. mjestu, dok je Portugal, na primjer, na 24. mjestu, a Španjolska tek na 26. Međutim, jedina postkomunistička zemlja koja se našla na popisu je Poljska sa 57,5 bodova. Drugih nema niti na vidiku. A zna se

da je prije tri godine Poljska započela mirovinsku reformu tako da je ukinula drugi obvezni mirovinski stup i omogućila masovni povrat u prvi stup. Hrvatska je tek na pritisak umirovljeničkih udruga od 1.1.2019. godine uvela mogućnost prijelaza natrag u prvi stup u trenutku umirovljenja, a to pravo koristi već blizu 80 posto novoumirovljenih, čime je jasno da je prvi korak za mirovinsku reformu u Hrvatskoj ukida-

nje takvog tereta po javne financije kao što je drugi obvezni mirovinski stup.

Drugi važan korak je upravo u realizaciji, a to je pravo (ne i obveza) rada i nakon 65. godine života, kako se ne bi odlazilo u starosnu mirovinu s jedva 33 godine radnog staža. Kad je pak riječ o adekvatnosti mirovina, kao važnom elementu za ocjenu uspješnosti mirovinskog sustava, hitno treba poboljšati model usklađivanja mirovina, ali i dokinuti razne posebne mirovinske privilegije i paramirovinska davanja. U Hrvatskoj su mirovine po posebnim propisima u stalnom broju korisnika i dvostruko veće od prosječne mirovine običnog umirovljenika. Vrijeme je da konačno i ovdje doma započnemo stvarnu reviziju mirovinskog sustava, ali ne pod dirigentskim štapićem financijske industrije, zar ne?

Jasna A. Petrović

Jadran kao veliki starački dom za strance?

Vlada je na 181. sjednici od 29. prosinca 2022. godine usvojila Nacrt prijedloga zakona o pomorskom dobru i morskim lukama, koji je izradilo Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture u okviru Nacionalnog plana za oporavak i otpornosti „kako bi se stvorili uvjeti za brži i uspješniji gospodarski razvitak Republike Hrvatske kao pomorske zemlje, uvjeti za ulaganja na pomorskom dobru...“ Zakon je prošao prvo čitanje, a 30. prosinca 2022. je ušao u službenu proceduru donošenja. Pitate se kakve veze ima ovaj zakon s interesima hrvatskih umirovljenika?

Ima, ima. U članku 82. se uvodi potpuno nejasna klasifikacija morskih plaža u kojoj javna plaža postaje samo jedna od kategorija, a ostale dvije su plaže hotela, kampa i turističkog naselja, te vrlo nejasno definirana morska plaža za posebne namjene. Članak 83. iskazuje vrhunac nerazumijevanja koncepta plaže jer kaže da javna morska plaža „služi većem broju ugostiteljsko-turističkih objekata i građana“. Prvo biznis, a onda čovjek?

Plaže nisu prirodni kapital?

Članak 84. razrađuje plaže hotela, kampova i turističkih naselja kao posebnu kategoriju i spominje „dobru povezanost“ plaže u funkcionalnu gospodarsku cjelinu. Postojanje plaže uz hotel, kamp ili turističko naselje je vjerojatno i razlog postojanja takvih objekata, ali nije opravdano plažu kao prirodni kapital klasificirati prema objektu koji je tu zbog te plaže nastao. Niti jedan davatelj koncesije nije kapacitiran utvrditi „funkcionalnu gospodarsku cjelinu“ koja uključuje plažu, a koja je javno dobro, za kraj će. To čak slično na tvrdnju kako je funkcionalna cjelina dvorište i ulica, hm.

Dakle, budući da zakon definira vrste morskih plaža i dijeli ih na prirodne i uređene, a zatim uređene dijeli na javne morske plaže, morske plaže hotela, kampova i turističkih naselja te morske plaže za posebne namjene, postavlja se pitanje gdje su tu obični građani, a posebno – gdje su tu starije osobe tankog džepa kojima su nedostupne plaže u koncesiji s naplatom ulaza?

K tome, nije jasno koje su to posebne grupe korisnika, odnosno ostale specifične potrebe. Nadalje, navodi da se plaže za posebnu namjenu gospodarski koriste na temelju koncesije, pa ispada da se bez koncesije ne mogu niti koristiti? Što se zapravo krije iza ovakvih neobičnih

formulacija i da li je javnost isključena iz pristupa ovakvim prostorima, u kojem slučaju je odredba neustavna.

Apartheid protiv običnih građana

Svaka plaža predstavlja opće dobro i na plažama ne smije postojati apartheid, a sada još uvijek važeći čl. 6. važećeg zakona propisuje da „opća upotreba pomorskog dobra podrazumijeva da se svakom ima pravo služiti pomorskim dobrom sukladno njegovoj prirodi i namjeni“. Nacrt prijedloga novog ZPDML u čl. 3., pak, dodaje odredbu da „svatko ima pravo, pod jednakim uvjetima, služiti se pomorskim dobrom sukladno njegovoj prirodi i namjeni, osim kad je ovim zakonom drugačije propisano“. S ovim „izuzetkom“, očit je utjecaj pojedinih interesnih skupina na oblikovanje zakona, kao i intencija dugoročne privatizacije pomorskog dobra. Zašto predlagač i ovdje nije jasno napisao da je npr. pravo svakog čovjeka pristupiti svakoj plaži?

Evidentan je ovdje retrogradni pristup sirove komodifikacije javnog dobra, nedostatak razumijevanja uloge plaže kao prirodnog kapitala, nedostatan poznavanje uloge plaža, blagodati morske vode i rekreaciji na plaži u zaštiti javnog zdravlja ljudi i time smanjenih troškova zdravstva.

Pa se otvoreno pitamo koliko država mora biti gospodarski nerazvijena i na zadna da predlaže opciju privatizacije putem davanja petogodišnjih obnovljivih koncesija i neminovnu posljedičnu devastaciju vlastitog javnog pomorskog dobra, zaštićenog obalnog pojasa, od državne važnosti, kako bi putem koncesija povećavala svoj gospodarski rast? Na koji način to predstavlja korak unaprijed? U suvremeno doba napretkom se smatra djelovanje u smjeru održivosti, očuvanja bioraznolikosti, zaštite postojećih i obnove zapuštenih i devastiranih prirodnih bogatstva. Kod nas je druga priča.

Plaćanje taksi na jednodnevne izlete?

Vratimo se starijim osobama i umirovljenicima. Već godinama se lokalne samouprave, kojima će novim Zakonom o pomorskom dobru u ruke biti prepušteno odlučivati koje su to plaže posebne namjene, gdje se to na pomorskom dobru zbog posebnih razloga smije i graditi, bore kako onemogućiti jednodnevne izlete umirovljenika na more, naplaćujući im

lokalnim odlukama takse za parkiranje u blizini obale i nastojeći ih na sve načine spriječiti da punopravno uživaju u pravu na korištenje plaža. Sad će im to biti ozakonjeno, pa će moći bez ograničenja utvrđivati gdje se „običan narod“ ne smije kupati. Sindikat umirovljenika je prijavio takve prakse kao čin diskriminacije protiv starijih i siromašnih Pučkom pravobraniteljstvu, ali nismo ništa postigli.

Arhitektica Dinka Pavelić iz Zagreba drži da je „posebna namjena“ opasna izmišljotina, jer je u prostorno planskoj terminologiji ona u pravilu bila vojna. Posebna namjena u smislu prijedloga ovog Zakona je izmišljotina pod koju se može provući zaista bilo što. Možda čak i tzv. palijativna skrb koja se spominje pak u prijedlogu izmjena s ovim Zakonom povezanoga Zakona o prostornom uređenju. Paradoks tog prijedloga je da bi se ta tzv. palijativna skrb mogla planirati bilo gdje, čak i na samom pomorskom dobru ako se, eto, neke bude htjelo, i da ne potpada pod ograničenja koja vrijede za ostale namjene (npr. stambenu, turističku...).

Kupanje za bogate strance

Ne pokušava li se prečicom omogućiti realizacija one davne priče o hrvatskom Jadranu kao velikom staračkom domu zapadne Europe. Ako nam je to sve što nam je ostalo od tzv. jadranske orijentacije naše zemlje, onda bolje da nas nema niti ova 3.5 milijuna. Kombinacija „resort“ u žici pa „palijativna skrb“ u žici duž obale je najkraći put da postanemo kao jedna u nizu sličnih siromašnih država karipskog arhipelaga, gdje ne ostaje niti jedan cent od dolara potrošenog u tim zemljama, sa stanovništvom (domaćim i uvezenim) upregnutim u servisiranje tih namjena za male nadnice, upozorava Pavelić.

Isto tako formulacija jedinstvene funkcionalne cjeline u odnosu na pomorsko dobro za hotele i kampove naprosto ne može postojati kao pojam jer je to kontradikcija s pojmom pomorskog dobra kao općeg dobra u općoj upotrebi, dostupnog svima.

Lječilišta za dobrostojeće starce sa Zapada imat će posebnu namjenu omogućiti privatni pristup i mir onima koji će moći plaćati tisuću do dvije eura za krevet, a i nekoliko tisuća za apartman. To sigurno neće biti „posebna namjena“ za hrvatske umirovljenike kojima su preskupi i postojeći domovi umirovljenika, jer imaju prosječnu mirovinu od 381 eura. Nama je mučnina, a vama?

A. Petrović

Božićni domjenak

Rugvički SUH-ovci, njih čak šezdesetak, okupilo se na tradicionalnom božićnom domjenku koji je organiziran 17. prosinca 2022. godine u Društvenom domu u Rugvici. Bio je to doista toplo i ugodno druženje članova, a svakako velike zasluge za to idu vodstvu podružnice, kao i vrijednim članicama koje su same skuha-le i pripremile ukusni gulaš koji je oduševio sve prisutne. Osim uživanja u jelu, uživalo se i u plesu i glazbi, a za muziku se pobrinuo jedan lokalni harmonikaš koji je podignuo ionako dobru atmosferu.

Osim zadovoljstva domjenkom, članovi su iskazali i zadovoljstvo aktivnostima podružnice u protekloj godini te si zaželjeli da

i nova godina bude jednako uspješna. Pohvale idu i općini Rugvica, koja je i ove godine svim umirovljenicima koji imaju mirovine do 3.000 kuna dodijelila božićnice, koje su dobili i korisnici zajamčene minimalne naknade i korisnici nacionalne naknade za starije osobe.

Stjepan Sekulić

DUGO SELO Dnevni centar za umirovljenike

Lijepe i važne vijesti stižu iz Dugog sela, gdje je tamošnji gradonačelnik Nenad Panian posljednjeg dana 2022. godine kazao kako Grad za ovu godinu ima u planu pokretanje Dnevnog centra za starije osobe, koji će biti smješten na mjestu nekadašnje stare kuglane. Idejni projekt je gotov, a tijekom godine projekt će se prijaviti i na otvorene natječajne Europske unije.

Objekt će imati četiri etaže, po 300 m² po etaži, pri čemu su planirani smještajni kapaciteti za 50 do 60 osoba. Kako je kazao gradonačelnik, čelnici grada sastali su se arhitektima, projektantima te s predstavnicima umirovljenika i dogovorili projekt Dnevnog centra za starije osobe. Na redu je prijava na natječaj te se nadaju dobiti sredstva za izgradnju centra, gdje bi starije osobe imale mogućnost dnevnog boravka, potrebnu zdravstvenu skrb, kuhinju, ali bi se i mogli družiti građani svih generacija. Vrijednost projekta je oko 15 milijuna kuna. **I.K.**

VRBOVEC

Nova prije Nove

Četrdesetak članova SUH-ove podružnice iz Vrbovca i ove godine proslavili su novu godinu na tradicionalnom dočeku pod nazivom Nova prije Nove. Naime, doček se nije organizirao na Silvestrovo, već 28. prosinca, te se uz večeru i ples dočekala ponoć i čestitala Nova godina. Nakon odbrojavanja svi su podignuli čaše i pjenušcem nazdravili ulazak u novu godinu, zaželjajući jednim puno sreće, zdravlja i uspjeha u 2023. godini.

Šest dana ranije podružnica je svim zainteresiranim članovima podijelila i jabuke u prostorijama Udruženja obrtnika Vrbovec, a onima koji nisu stigli taj dan, jabuke su par dana kasnije podijeljene u prostorijama podružnice. Nije se slavilo i plesalo samo u prosincu, jer je i 26. studenog večerom i plesom proslavljena i sv. Kata. Snijeg nije došao na vra-

ta, ali su došli brojni umirovljenici koji su uživali u druženju i dobroj glazbi.

Zlatko Hrzić

ĐAKOVO

S kalkulatorom na radio

Sredinom prosinca na adresu Podružnice SUH-a Đakovo stiglo je stotinjak kalkulatora koji će pomoći umirovljenicima u prilagodbi na novu valutu euro. Nakon sastanka u HNB-u na kojem je sudjelovala i predstavnica SUH-a, Hrvatska narodna banka poslala je na adrese većih podružnica SUH-a kalkulatore s jednostavnom funkcijom pretvaranja kuna u eure i obrnuto, kako bi umirovljenici na lagan način mogli znati koliko što košta.

Predsjednik SUH-ove đakovačke podružnice Željko Kovač sudjelovao je 19. prosinca 2022. u emisiji Izravno na lokalnom Radiju Đakovo, a tema razgovora bila je o tome koliko su umirovljenici spremni za uvođenje eura. Kovač je pohvalio inicijativu i slanje kalkulatora umirovljeničkim udruženjima, ali je govorio i o problemima niskih mirovina koje će sada kad se prešlo na euro izgledati još manje. **Ž.K.**

PEŠČENICA

aktivnosti

Advent u Beču

budu dobri oduzeti poklone i dati im šibu. Nastavljeno je i s radionicama, pa je tako posljednja u ovoj godini održana 15. prosinca, a na njoj su vrijedne ruke članica izradile prekrasne božićne ukrase.

Svakako vrhunac aktivnosti dogodio se 11. prosinca kada je četrdeset članova podružnice otišlo na jednodnevni izlet na Advent u Beč. Osim uživanja u okićenom centru grada i kobasicama i vinu, našlo se vremena i pogledati gradske znamenitosti, a svakako najdojmljivija od njih je dvorac Schonbrunn gdje je pala i zajednička fotografija naših članova.

Mirjana Novačić

TREŠNJEVKA SJEVER

Koncert ususret Božiću

Podružnica SUH-a Trešnjevka sjever je zajedno s udrugom CCI Hrvatska osmislila program obilježavanja Božića u lokalnoj zajednici, koji je održan 10. prosinca 2022. u prostoru MO Antun Mihanović na Trešnjevci. Događaj je nazvan Ususret Božiću i bio je namijenjen osobama treće dobi. Kako su članice SUH-a otprije pokazale interes za razmjenu i buvljak, ovaj put tome je pridodan i koncert i domjenak.

Unatoč kiši i lošem vremenu druženje je bilo vrlo uspješno. Kreativne SUH-ovke prezentirale su svoje radove s radionica poput oslikanih radova točkanjem, decoupagom, mirisne sapune, božićne ukrase, a bilo je i ponuda za razmjenu nakita, šalova, ukrasnih predmeta za kuću itd.

Zahvale idu i udruzi Temativ Krea koji su, kao članovi CCI, poja-

čali ponudu buvljaka. Posebno iznenađenje bio je koncert vokalnog ansambla Gospodnetić singers koji su otpjevali niz božićnih pjesama iz različitog vremenskog razdoblja i različitih strana svijeta. Svojim nastupom oduševili su Trešnjevčane, ali i goste CCI i SUH-ove podružnice Trešnjevka sjever. Nakon koncerta organiziran je domjenak uz piće i domaće kolače koje su pripremile vrijedne članice.

Vesna Bečić

PODSLJEME Najbolja plesna zabava

Svake treće subote u mjesecu Podružnica SUH-a Podsljeme u Zagrebu organizira, kako kažu njezini članovi, najbolju plesnu zabavu u gradu. Tako je bilo i 17. prosinca 2022., kada je organiziran plesnjak koji je ujedno poslužio i kao proslava Božića i Nove godine. Na zabavi u društvenom domu u Bidrovcu i ovaj put se okupio popriličan broj penzića, njih tridesetak, a kao i obično bilo je tu i članova susjednih SUH-ovih podružnica.

No, treba biti iskren i reći da je jednako dobra i užarena bila i zabava četiri dana prije, održana 13. prosinca u prostorijama Podružnice SUH-a Miroševac, a gdje su sudjelovali i članovi Podsljemena. Naime, organiziran je božićni domjenak, zabava i plesnjak uz gledanje utakmice na Svjetskom prvenstvu između Hrvatske i Argentine. Atmosfera je bila zaista odlična, iako na kraju rezultat utakmice nije. **I.R.**

DONJI MIHOLJAC Zabava u vili

Pedesetak članova udruge SUH-a Donji Miholjac sudjelovalo je na božićno-novogodišnjoj zabavi koja je 27. prosinca 2022. godine održana u hotelu Villa Valpovo. U doista prekrasnom ambijentu članovi su uživali u doista ukusnoj hrani, a organiziran je i bend koji je svirao bogati repertoar pjesama, od slavonskih do tradicionalnih božićnih. S obzirom da se proslavljala i Nova godina, večera koja je počela oko 18 sati trajala je sve do ponoći kada se nazdravilo ulasku u novu godinu te zaželjelo puno uspjeha, i prije svega zdravlja u 2023. godini.

S obzirom na doista bogatu večeru, lijepu atmosferu i organiziranu glazbu i prijevoz, cijena od 120 kuna po osobi bila je više nego prihvatljiva. S novom godinom dolazi i prelazak na novu valutu, pa je tema mnogih razgovora bila upravo zamjena kune eurom, a mnogi su već isprobali i konvertere za preračunavanje valuta koji su im

podijeljene od strane čelnika udruge te su iskazali zadovoljstvo jer će im dobro doći u nadolazećem vremenu. **Z.R.**

Iz slavlja u slavlje

Jako aktivni bili su članovi Udruge SUH-a Split i tijekom prosinca, pa su tako 10. prosinca otišli na jednodnevni izlet u Nin i Zadar, gdje su obišli sve kulturno-povijesne znamenitosti. U Zadru su i ručali u restoranu Galija, no nije to bio samo običan ručak, jer se na kraju i zaplesalo i zapjevalo. Šest dana kasnije članovi udruge prisustvovali su i domjenku povo-

dom božićnih i novogodišnjih blagdana kojeg je organizirao predsjednik Podružnice SUH-a Žrnovnica Nikola Bošković. Atmosfera je bila doista blagdanska i idilična te su svi uživali u druženju i hrani.

Zatim je 21. prosinca uslijedio predbožićni tulum, plesnjak u Boleru, što je bilo zagrijavanje za ispraćaj sta-

re godine. Pravi ispraćaj dogodio se u Livnu gdje su članovi u hotelu Novitas napravili fantastičnu atmosferu i dočekali Novu godinu uz dalmatinske, a često i hajdučke pjesme, te si zaželjeli puno uspjeha u 2023. godini.

A.T.

Svečanom sjednicom održanom 22. prosinca 2022. godine Podružnica SUH-a Trogir obilježila je svoje aktivnosti tijekom 2022. godine, ali i jubilarnu 25-tu godišnjicu osnutka i djelovanja. Nakon himne održana je minuta šutnje za sve poginule hrvatske branitelje i preminule

TROGIR

Svečano za 25. obljetnicu

umirovljenike od osnutka do danas. Vodstvo podružnice istaknulo je zadovoljstvo radom i djelovanjem u proteklih 25 godina, prije svega postignutim rezultatima na području brige za poboljšanje položaja umirovljenika i općenito starijih osoba.

Upućene su pohvale svima koji su uložili rad i napore da se to sve ostvari te je posebna pohvala upućena i gradu Trogiru i općini Okrug, koji imaju puno razumijevanja za umirovljeničku problematiku, te su uvijek susretljivi i pružaju pomoć. Predstavnici grada i općine dodijeljena su

priznanja, povelje suradnje, a zaslužnim članovima i spomenice za aktivan rad i ostvarene zapažene rezultate te je predsjednik podružnice Ivan Bakica poručio da i dalje nastave sa svojim dobrim radom kako bi im svima bilo bolje.

Svečanim domjenkom uz vesele tonove sastava Maestral nastavili su druženje u blagdanskome ozračju uz ples i pjesmu. Predsjednike je na raju svima zaželio dobro zdravlje i puno sreće za Božić i uspjeha u novoj godini.

Tonči Barada

UMAG

Posjet domu umirovljenika

Pred sam kraj 2022. godine Podružnica SUH-a iz Umaga osvanula je na Facebooku. Točnije, član te podružnice Zlatko Tomić osnovao je grupu SUH Umag kako bi članovi razmjenjivali fotografije, videa, ali i komunicirali o važnim pitanjima, te su tako kažu počeli pratiti informatičke trendove. Nije to bila jedina hvalevrijedna aktivnost umaških penzića, jer je 22. prosinca nekoliko članica posjetilo Dom umirovljenika Atilio Gamboc gdje su darivale tamošnje umirovljenike, a po-

sebno zanimljivo je bilo što je s njima u zajedničkom posjetu bila i plesna skupina Zvezdice 50+ koje su svojim plesnim izvedbama uveselile korisnike doma i zaželele im sve najbolje povodom predstojećih blagdana.

Brojni članovi sudjelovali su i na proslavi Nove godine 28. prosinca u restoranu Histria u Funtani pokraj Vrsara, na kojoj su bili i članovi podružnice SUH-a Novigrad, a koliko je zabavno bilo svjedoči i činjenica da su

mnogi ostali plesati i nakon fajrunta. Hrana je također bila izvrsna, a lutrija je potrajala duže od planiranog jer je bilo previše poklona. Bila je to doista lijepa noć za pamćenje.

I.K.

DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA

Festa u mlinima

Članovi SUH-a iz Dubrovačko-neretvanske županije boravili su od 24. studenog do 4. prosinca 2022. godine u Banji Vrućica

u Tesliću u BiH, gdje su bili na liječenju i terapijama po preporuci liječnika. Uz ugodan boravak i uživanje u toplicama turistički su obilazili okolna mjesta, a naročito ih se dojmila Tuzla, gdje su prilikom boravka imali priliku pogledati i film o stradanju nezužnih ljudi, mladića i djevojaka tijekom rata 90-ih.

Kako bi zaokružili ovu veoma zanimljivu godinu, 10. prosinca 2022. godine napravili su veliku festu uz glazbu i specijalitete u Kamenim mlinima u Čilipima. Bilo je to doista ugodno

druženje u prekrasnom ambijentu. Tu su pojedinim članovima iz Konavla podijeljene i spomenice i pohvale za dugogodišnji rad u SUH-u.

Povelje suradnje kao znak zahvalnosti za uspješnu i dugotrajnu suradnju i zbog svega dobrog što čine za umirovljenike dobili su i župan Nikola Dobroslić, načelnik općine Konavle Božo Lasić, načelnik općine Župe dubrovačke Silvije Nardeli, direktor Vodovoda Dubrovnik Lukša Matušić, i direktor Komunalnog društva Čilipi Marko Glavić. Na kraju druženja svi su poželjeli da i nova 2023. godina bude dobra kao što je bila i 2022.

Ante Mandić

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U SIJEČNJU 2023.

NOVOSTI

U OBVEZONOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

NOVI PRIHODOVNI CENZUS U DOPUNSKOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU ZA 2023. GODINU

Sukladno Zakonu o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju HZZO svake godine provodi usklađivanje prihodovnog cenzusa za ostvarivanje prava na plaćanje premije dopunskoga zdravstvenog osiguranja iz sredstava državnog proračuna s promjenama prosječnog indeksa potrošačkih cijena i promjenama prosječne bruto plaće

svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj.

Odlukom o usklađivanju prihodovnog cenzusa za ostvarivanje prava na plaćanje premije dopunskoga zdravstvenog osiguranja iz državnog proračuna u 2022. godini, koja je donesena 30. studenoga 2022. godine, utvrđeno je kako će pravo na plaćanje premije dopunskoga zdravstvenog osiguranja iz državnog proračuna u 2022. godini moći ostvariti osigurane osobe HZZO-a ako im ukupan prihod u prethodnoj kalendarskoj godini, iskazan po članu obitelji, mjesečno nije veći od 2.251,71 kuna/298,85 eura te osigurane osobe – samci, ako im prihod u prethodnoj kalendarskoj godini nije veći od 2.814,64 kuna/373,57 eura.

Navedeni cenzusi primjenjuju se od 1. siječnja 2023. godine.

IZ SADRŽAJA:

- Novi prihodovni cenzus u dopunskom zdravstvenom osiguranju za 2023. godinu
- Cenzus za samce porastao na 2.814,64 kune

IZVJEŠĆE O POSLOVANJU HRVATSKOG ZAVODA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE ZA I.– III. 2022. GODINE (4. dio)

(Nastavak iz prošlog broja)

U ordinacijama opće/obiteljske medicine u razdoblju siječanj-ožujak 2022. godine evidentirano je 13.160.551 posjeta, što je 16,37 % više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine kada je bilo 11.309.345 posjeta.

Broj posjeta u ordinacijama za zdravstvenu zaštitu žena, u zdravstvenoj zaštiti predškolske djece i u okviru preventivno-odgojnih mjera za zdravstvenu zaštitu školske djece i studenata broj posjeta također je povećan zbog smanjenja epidemioloških mjera, a u dentalnoj zdravstvenoj zaštiti broj posjeta je smanjen.

U bolničkoj zdravstvenoj zaštiti usluge liječenja akutnih bolesti plaćaju se prema dijagnostičko - terapijskim skupinama (DTS), odnosno DBL - dani bolničkog liječenja za kronične bolesti.

Usporedimo li broj dana bolničkog liječenja za akutne bolesti s brojem slučajeva, može se zaključiti da je prosječno trajanje bolničkog liječenja za akutne bolesti u promatranom razdoblju nešto smanjen i iznosi 6,73 dana, a prethodne godine je iznosilo 6,81 dan iako je i broj dana i slučajeva povećan zbog većeg povećanja broja slučajeva. Isto se dogodilo i kod bolničkog liječenja kroničnih bolesti gdje je prosječan broj dana liječenja smanjen s 21,62 na 21,20 dan.

Izdano je 15.978.958 recepata ili 5,47 % više nego u istom razdoblju prethodne godine, a ovjereno 307.277 potvrda za ortopedska i druga pomagala što je povećanje od 1,25 %.

Ispлаćeno je 136.413 naknada za putne troškove za osobe koje zdravstvenu zaštitu koriste izvan mjesta prebivališta odnosno boravišta, što je manje za 1,93 %.

5. NAKNADE

Ukupni troškovi za novčane naknade iskazani su u iznosu od 859.458.242 kune, što je gotovo na razini troškova iz prethodne godine. Najveći dio ukupnih naknada čine naknade zbog bolesti u iznosu od 449.169.822 kune koje su u ovom razdoblju 3,03 % manje nego u istom razdoblju prethodne godine. U okviru ovih troškova najveće smanjenje odnosi se na nakna-

de zbog izolacije koje iznose 42.795.220 kuna (u 2021. godini 63.425.620 kuna) i na naknade privremene nesposobnosti za rad zbog bolesti koje su smanjene 3,78 % i iznose 264.569.416 kuna (u 2021. godini 274.963.448 kuna).

Troškovi za rodiljne naknade iznosili su 309.953.936 kuna i veći su od istih troškova u 2021. godini 7,63 %.

Naknade plaća hrvatskim braniteljima evidentirane su u iznosu od 3.058.848 kuna što je smanjenje od 17,5 %. Izdaci za specijalizacije, pripravnike i rad pod nadzorom doktora medicine bez specijalizacije u prvom tromjesečju 2022. godine manji su od istih u prethodnoj godini 10,14 %.

Ostale naknade, nakon smanjenja u prethodne dvije godine zbog epidemioloških mjera, povećane su 10,14 % i iznose 40.424.606 kuna.

Iznos isplaćenih naknada plaća zbog izostanka s posla uzrokovane ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću isplaćene su u visini od 46.854.917 kuna i predstavlja smanjenje od 11 % u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Ukupna stopa privremene nesposobnosti za rad u prvom tromjesečju 2022. godine iznosi 5,29 (u istom razdoblju 2021. godini iznosila je 4,06) što je povećanje čak od 30,30 %, a zbog izuzetno velikog broja oboljelih od bolesti COVID-19 početkom godine. U strukturi ukupne stope, stopa privremene nesposobnosti za rad na teret poslodavca zbog spomenutog povećanja oboljelih iznosi 3,07 (u 2021. godini 1,62). Stopa privremene nesposobnosti za rad na teret HZZO-a iznosi 2,22 (u istom razdoblju prethodne godine iznosila je 2,44) i smanjena je najvećim dijelom zbog manjeg broja izostanaka s posla zbog izolacije. U okviru stope privremene nesposobnosti za rad na teret HZZO-a, stopa privremene nesposobnosti za rad zbog bolesti i njege iznosila je 1,66 (u 2021. godini 1,75), zbog izolacije 0,26 (u prvom kvartalu 2021. godine 0,26) te komplikacija u trudnoći 0,38 (u 2021. godini 0,42).

Ukupni broj dana privremene nesposobnosti za rad na teret HZZO-a smanjen je 5,26 % i iznosi 2.788.289 najvećim dijelom zbog smanjenja broja dana izostanaka zbog izolacije. Od toga, na bolest, pratnju i njegu otpada 2.078.067 dana (2.115.560 dana u 2021. godini) na izolaciju 231.040

• Izvješće o poslovanju HZZO-a za I.-III. 2022. godine (4. dio)

• Smanjenja naknada zbog izolacije

(316.432 dana u 2021. godini) dok broj dana vezanih za komplikacije u trudnoći iznose 479.182 (511.005 dana u 2021. godini). Od 36.212 prosječnog broja dnevno odsutnih s posla na teret HZZO-a, zbog bolesti izostaje 26.988 osoba, zbog izolacije 3.001 osoba, a zbog komplikacija u trudnoći 6.223 osobe.

Međutim, gotovo dvostruko je povećan broj dana privremene nesposobnosti za rad na teret poslodavca zbog velikog broja izostanaka zbog bolesti COVID-19 u siječnju i veljači, tako da prosječno dnevno izostaje 49.949 osoba (25.348 u 2021. godini).

Prosječno trajanje privremene nesposobnosti za rad u danima, na teret poslodavca iznosi 8,45 dana (9,68 u 2021. godini), a na teret HZZO-a 22,94 dana (27,49 u 2021. godini).

Temeljem prethodno iznesenog, zbog privremene nesposobnosti za rad prosječno ukupno izostaje 86.160 zaposlenika, što je 5,30 % ukupno aktivnih osiguranika.

U razdoblju siječanj-ožujak 2022. godine broj dana privremene nesposobnosti za rad na teret poslodavca iznosi 3.846.069 dana, a na teret HZZO-a 2.788.289 dana ili ukupno 6.634.358 dana, što predstavlja ukupno povećanje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine 35,54 % zbog značajnog povećanja dana privremene nesposobnosti za rad na teret poslodavca.

Kao što je već rečeno, ukupna stopa privremene nesposobnosti za rad za prvo tromjesečje 2021. godine iznosi 5,29 (u 2021. godini 4,06) te ako promatramo stopu po regionalnim uredima/područnim službama, može se vidjeti da je najniža stopa privremene nesposobnosti za rad u Područnoj službi Virovitica (3,97), a najviša u Regionalnom uredu Rijeka (5,87) ovisno o kretanju broja zaraženih po pojedinim dijelovima Hrvatske.

Stopa privremene nesposobnosti za rad zbog ozljede na radu i profesionalnih bolesti smanjena je u odnosu na prethodnu godinu i u razdoblju siječanj-ožujak 2022. godine iznosi 0,15. Prosječno dnevno izo-

staje 2.383 zaposlenika uz 183.504 dana privremene nesposobnosti za rad.

6. OBVEZE

Na dan 31. ožujka 2022. godine, ukupne obveze HZZO-a iskazane su u iznosu od 5.555.008.421 kunu, od čega dospjele obveze iznose 1.828.713.096 kuna ili 32,92 % ukupnih, a nedospjele obveze iznose 3.726.295.325 kuna ili 67,08 % ukupnih obveza. Potrebno je napomenuti da su u ukupnim obvezama sadržane obveze za beskamatni zajam iz 2020. godine u iznosu od 1.062.991.675 kuna za koji je planirana obročna otplata do kraja 2023. godine.

Glavninu dospjelih obveza čine obveze za zdravstvenu zaštitu obveznoga i dopunskoga zdravstvenog osiguranja u iznosu od 1.380.749.747 kuna. Dospjele obveze za novčane naknade iznose 415.360.260 kuna, obveze stručnih službi obveznoga i dopunskoga zdravstvenog osiguranja 15.395.040 kuna, a za beskamatni zajam 17.208.048 kuna.

Dospjele obveze za zdravstvenu zaštitu u obveznom zdravstvenom osiguranju, najvećim se dijelom odnose na dospjele obveze za lijekove na recepte u iznosu od 1.321.217.080 kuna koje su u porastu u prvom kvartalu zbog nedostatnih prihoda za podmirenje obveza prema ugovornim subjektima. Dospjele obveze za novčane naknade iskazane su u iznosu od 415.360.260 kuna, a uglavnom se odnose na obveze za naknade zbog privremene nesposobnosti za rad prema korisnicima Državnog proračuna (399.408.144 kune).

Dospjele obveze na dan 31. ožujka 2022. godine veće su od dospjelih obveza na kraju 2021. godine za 700.265.908 kuna najvećim dijelom zbog povećanja dospjelih obveza za lijekove. Proporcionalno povećanju dospjelih obveza, povećane su i ukupne obveze u odnosu na zadnji dan prethodne godine za 560.734.236 kuna.

(Nastavak u idućem broju)

- Dvostruko povećan broj dana bolovanja na teret poslodavca

- Ukupne obveze HZZO-a preko 5,5 milijardi kuna

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija
Margaretska 3, 10000 ZAGREB
www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.
Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

Isplata dijela obiteljske mirovine – kako podnijeti zahtjev?

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju stupio je na snagu 1. siječnja 2023. godine. Izmjenama i dopunama Zakona izmijenjen je model obiteljskih mirovina kako bi se korisnicima povećalo ukupno mirovinsko primanje omogućavanjem isplate dijela obiteljske mirovine u visini od 27% uz korištenje starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine.

Zahtjev za isplatu dijela obiteljske mirovine **trebaju podnijeti:**

- korisnici kojima su već ranije priznata oba prava (na starosnu ili prijevremenu starosnu ili invalidsku mirovinu i na obiteljsku mirovinu) trebaju podnijeti samo zahtjev za isplatu dijela obiteljske mirovine
- korisnici kojima je priznato pravo na starosnu ili prijevremenu starosnu ili invalidsku

mirovinu, a nije im priznato pravo na obiteljsku mirovinu trebaju podnijeti dva zahtjeva, i to: zahtjev za priznanje prava na obiteljsku mirovinu i zahtjev za isplatu dijela obiteljske mirovine

- korisnici kojima je priznato pravo na obiteljsku mirovinu, a nije i na starosnu mirovinu, trebaju podnijeti dva zahtjeva: zahtjev za priznanje prava na starosnu mirovinu i zahtjev za isplatu dijela obiteljske mirovine.

Korisnik mirovine (starosne, prijevremene starosne, invalidske mirovine) kojemu nije priznato pravo na obiteljsku mirovinu ima pravo na isplatu dijela obiteljske mirovine od prvog dana sljedećeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unatrag, ali najranije od dana ispunjenja uvjeta za stjecanje tog prava i ne prije 1. siječnja 2023. Korisnik obiteljske mirovine kojemu nije priznato pravo na starosnu mirovinu ima pravo na isplatu dijela obiteljske mirovine od prvog dana sljedećeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unatrag, ali najranije od dana ispunjenja uvjeta za stjecanje prava tog prava i ne prije 1. siječnja 2023. Korisniku mirovine kojemu je priznato pravo i na osobnu i na obiteljsku mirovinu, a zahtjev za isplatu dijela obiteljske mirovine podnese najkasnije do 31. prosinca 2023., isplata dijela obiteljske mirovine pripada od prvog dana sljedećeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i za 12 mjeseci unatrag, a najranije od 1. siječnja 2023. Pravo na isplatu dijela obiteljske mirovine ostvaruje se na temelju zahtjeva korisnika mirovine. **Zahtjev za isplatu dijela obiteljske mirovine** podnosi se područnoj službi/uredu HZMO-a prema prebivalištu podnositelja zahtjeva. Zahtjev se može podnijeti i usmeno u zapisnik, a može se predati besplatno i u svim poštanskim uredima na području RH te u Mirovinskim informativnim centrima, kao i online putem e-Usluga HZMO-a unutar sustava e-Građani. Uz tiskanice zahtjeva za isplatu dijela obiteljske mirovine nije potrebno prilagati dodatnu dokumentaciju, a potrebni prilozi uz tiskanice zahtjeva za starosnu, prijevremenu starosnu, invalidsku i obiteljsku mirovinu navedeni su na samoj tiskanici. Tiskanica zahtjeva za isplatu dijela obiteljske mirovine, kao i tiskanice zahtjeva za starosnu, prijevremenu starosnu, invalidsku i obiteljsku mirovinu, mogu se kupiti u Narodnim novinama, a dostupne su na web-stranici HZMO-a www.mirovinsko.hr.

Uvjeti za mirovinu u 2023. godini

Zahtjev za priznanje prava na starosnu i prijevremenu starosnu mirovinu može se podnijeti najranije mjesec dana prije prestanka osiguranja nadležnoj područnoj službi, područnom uredu i ispostavama HZMO-a prema mjestu prebivališta podnositelja zahtjeva, poštanskim uredima diljem R Hrvatske, Mirovinskim informativnim centrima ili *online* putem e-Usluga HZMO-a unutar sustava e-Građani.

Starosna mirovina

Pravo na starosnu mirovinu stječe osiguranik kada navršši 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža. U prijelaznom razdoblju od 2020. do 2029. godine žene ostvaruju pravo na starosnu mirovinu prema povoljnijim uvjetima, s nižom starosnom dobi.

Uvjeti za starosnu mirovinu za žene u 2023. godini:	
Godine života	Mjeseci života
63	3

Osiguranicima koji prvi put ostvaruju pravo na starosnu mirovinu nakon propisane dobi i koji imaju navršenih 35 godina mirovinskog staža polazni faktor za određivanje mirovine povećava se za 0,45% za svaki kalendarski mjesec nakon navršenih godina života propisanih za stjecanje prava na starosnu mirovinu.

Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika

Pravo na starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika ima osiguranik kada navršši 60 godina života i 41 godinu staža osiguranja u efektivnom, stvarnom trajanju (provedenom u obveznom mirovinskom osiguranju i produženom osiguranju). Pravo na starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika ne mogu ostvariti osobe koje su navršile životnu dob za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu. Pravo na starosnu mirovinu i starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika stječe se od dana kada su ispunjeni uvjeti za mirovinu i nakon prestanka osiguranja (zaposlenje, obavljanje obrtničke ili poljoprivredne djelatnosti i dr.). Iznimka su osiguranici koji su na osnovi izmijenjenog ugovora o radu nastavili raditi do polovice punog radnog vremena pa mogu

i bez prestanka radnog odnosa steći pravo na starosnu mirovinu ili starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika.

Prijevremena starosna mirovina

Pravo na prijevremenu starosnu mirovinu stječe osiguranik kada navršši 60 godina života i 35 godina mirovinskog staža. U prijelaznom razdoblju od 2020. do 2029. godine žene ostvaruju pravo na prijevremenu starosnu mirovinu prema povoljnijim uvjetima, s nižom starosnom dobi i kraćim mirovinskim stažem.

Uvjeti za prijevremenu starosnu mirovinu za žene u 2023. godini:			
Godine i mjeseci života		Godine i mjeseci staža	
58	3	33	3

Polazni faktor za određivanje prijevremene starosne mirovine trajno se smanjuje za 0,2 % za svaki mjesec prije navršenih godina života osiguranika propisanih za stjecanje prava na starosnu mirovinu, neovisno o dužini mirovinskog staža.

Isplata jednokratnog novčanog primanja radi ublažavanja posljedica rasta troškova života

Podsjećamo korisnike mirovina koji su ostvarili pravo na mirovinu do 31. prosinca 2022. te ispunjavaju propisane uvjete za isplatu jednokratnog novčanog primanja (JNP) (*korisnici mirovine ostvarene u RH i u inozemstvu, koji imaju prebivalište u RH, koji nisu zaposleni i čija ukupna mjesečna mirovinska primanja za mjesec prosinac 2022. ne prelaze iznos od 4.360,00 kuna*) kako će se im se JNP isplatiti **u ožujku 2023.** Korisnici hrvatskih i inozemnih mirovina koji su mirovinu ostvarili do 31. prosinca 2022. radi isplate JNP-a obvezni su HZMO-u **do 28. veljače 2023.** dostaviti dokaz o iznosu inozemne mirovine koju je isplatio inozemni nositelj osiguranja za mjesec prosinac 2022. ili izjavu da ne primaju inozemnu mirovinu putem *online* obrasca ili tiskanice dostupne na web stranici HZMO-a. Dokaz također trebaju dostaviti korisnici kojima nije isplaćen JNP u prosincu 2022. jer nisu u roku dostavili dokaz o iznosu inozemne mirovine za kolovoz 2022. ili izjavu da ne primaju inozemnu mirovinu.

KORISNICI MIROVINA - isplata u prosincu 2022.

Vrsta mirovine	Broj korisnika	Prosječne svote mirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	492 707	3.079,33 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	47 664	4.043,09 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO-a	77 539	2.722,63 kn
Prijevremena starosna mirovina	207 768	2.983,58 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	379	3.296,23 kn
Invalidska mirovina	97 212	2.326,43 kn
Obiteljska mirovina	211 294	2.309,29 kn
UKUPNO - ZOMO	1 134 563	2.870,06 kn
Korisnici koji su u 2022. godini prvi put ostvarili pravo na mirovinu - ZOMO		
Starosna mirovina	21 264	2.902,02 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	5 455	3.790,53 kn
Prijevremena starosna mirovina	6 359	3.099,13 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	20	3.445,37 kn
Invalidska mirovina	1 844	2.244,84 kn
Obiteljska mirovina	11 044	2.391,01 kn
UKUPNO	45 986	2.886,25 kn
Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	109 525	4.421,73 kn
Prosječna ukupna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	219 513	4.005,67 kn
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO-u	279 839	1.952,91 kn
Korisnici najviše mirovine prema Zakonu o najvišoj mirovini	1 735	8.071,16 kn
Ukupan broj osiguranika		1 617 006
Ukupan broj korisnika mirovine		1 228 771
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika		1:1,32
Prosječna netoplaća u Republici Hrvatskoj za listopad 2022.		7.745 kn
Prosječna starosna mirovina ZOMO korisnika koji su pravo na mirovinu ostvarili u 2022. godini		3.087,23 kn
Korisnici mirovina - muškarci (46,06%)		566 030
Korisnici mirovina - žene (53,94%)		662 741
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		31 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		72 godine
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2022. godini - ZOMO		35 godina
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2022. godini - ZOMO		63 godine
Procjena potrebnih sredstava za isplatu mirovina i mirovinskih primanja		3.950.000.000 kn

Našem društvu potrebna je ozbiljna revizija

● Dvadeset godina u emisiji HRT-a Treća dob iznosite goruće probleme s kojima se umirovljenici i starije osobe suočavaju, od siromaštva te skupine do zakidanja u pravima, i pritom pokazujete dobro poznavanje materije, ali i stav u kojem se ne libite kritizirati ono što je negativno. Mediji, pogotovo televizija, imaju također moć mijenjati stvari, pa makar i ukazivanjem na te negativnosti ili prikazivanjem ljepše strane starenja. Jeste li kroz emisiju i sami osjetili da ste svih ovih godina nešto promijenili u vezi umirovljenika i starije populacije?

Nemam neki osjećaj da sam sama nešto promijenila u vezi poboljšanja statusa umirovljenika i starijih. Ono što mislim i osjećam je da smo kroz emisiju, zajedno sa nizom aktera u društvu koji se bave starijom populacijom, pridonijeli razvoju svijesti u društvu o postojanju problema starijih. Dvadeset godina rada sa starijom populacijom je iza mene i niza suradnika u emisiji i ono što smatram važnim je činjenica da smo umirovljenicima i starijima dali do znanja da smo za njih tu i da sve ono što ih muči, tišti, ali i veseli mogu podijeliti s nama i iznijeti kroz našu emisiju.

Koliko to utječe na čimbenike koji doprinose boljem statusu starijih u društvu to ne ovisi uvijek o nama, već o onima koji bi trebali poduzimati određene korake kako bi se stariji osjećali kao ravnopravni i cijenjeni članovi društva. Sindikat umirovljenika Hrvatske je primjerice jedan od najvažnijih partnera naše emisije, jer preko SUH-a često dolazimo do konkretnih informacija za umirovljenike koje su važne za njihova prava, o nepravdi sustava, podacima koji ukazuju na njihov životni standard i sl.

Isto tako SUH nam je partner u pronalaženju i snimanju priča koje potiču umirovljenike i starije na aktivnosti i izlazak iz onog začaranog kruga u kojem se vrte oko malih mirovina i nepravde. Pa ih potičemo na druženje, koje ipak dobro dođe da se na trenutak zaboravi ona ružna i tužna strana starenja u Hrvatskoj.

Nepotizam, korupcija, nepravda...

● **Političari se hvale kako mirovine nisu nikad bile veće, no činjenica je da nedovoljno prate rast cijena ili plaća, a 65 posto umirovljenika prima mirovine koje su niže od hrvatske linije siromaštva. Kakvo je vaše mišljenje o kvaliteti života današnjih umirovljenika u Hrvatskoj?**

Kvaliteta života nikako nije u skladu s onim što su današnji umirovljenici ostavili u nasljedstvo mlađim generacijama. Nepravda je to velika. Često puta se i sama začudim s koliko razumijevanja umirovljenici podnose takav život. Političari će se uvijek hvaliti postignutim i govoriti da su poduzeli sve da život umirovljenika bude dostojanstven. No, stvarnost i činjenice ih demantiraju.

Svjedočimo gotovo svakodnevno i na javnoj i na privatnoj razini nepotizmu, korupciji, preplaćenosti, nelogičnostima u sustavu... sve to ukazuje da prostora za poboljšanje sustava ima, da bi preslagivanja i ozbiljne revizije određenih sustava na pravednijim osnovama dovele do konkretnih pomaka u društvu na dobrobit umirovljenika, ali ne samo njih.

Za to je potrebna politička volja, koje nema. A i ne mislim da će se uskoro takva volja negdje pojaviti. Očito smo mentalitet koji funkcionira prema onoj narodnoj „U se, na se i poda se“. A to najbolje demonstriraju političari kada se domognu vlasti.

● **Kad biste mogli utjecati na donošenje važnih odluka, što biste poduzeli kako bi se poboljšala situacija za umirovljenike te što smatrate prioritetom u borbi za prava umirovljenika?**

Na ključno mjesto postavila bih izbornika Dalića :). Primenila bih sve ono što on promovira, a to su prvenstveno po-niznost i domoljublje. Jer kroz te vrline i vrijednosti, kada se istinski primijene, kreće napredak. Kad voliš svoje i služiš svoje, onda ti nisi na prvom mjestu, nego si prvi među jednaki-ma i radiš ono što donosi boljitak i dobrobit za sve. Koliko ma-terijalna, toliko nam je potrebna i obnova duha. Najprije nam je potrebna temeljita reforma mirovinskog sustava iz kojeg bi se isplaćivale mirovine koje su zarađene radom. Bez iznimke. Zatim reforma socijalnog sustava, skrb za sve u potrebi rješiva u roku 24 sata. Uz ta dva uređena sustava svaki drugi problem bi bio lakše rješiv za starije. I ne mislim da je to nemoguće, kako nas stalno uvjeravaju.

Veća osviještenost o problemima

● **Što mislite o radu Sindikata umirovljenika Hrvatske koji je ove godine proslavio 30 godina postojanja? Kako ocjenjujete i rad Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe u kojem SUH ima svoje predstavnike?**

Kao što sam već navela, SUH je jedan od naših najdrago-cjenijih partnera u proizvodnji naše emisije. Mnogi problemi izišli su na površinu i došli na dnevni red Vlade zahvaljujući upornosti i radu SUH-a. Društvo je zahvaljujući vašem djelo-vanju osviješteno za niz gorućih problem koji muče starije. Nisu to samo male mirovine. To je usamljenost, zlostavljanje, ugovori o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju i niz drugih manje vidljivih problema. Posebno su dragocjena savjetovali-šta koja imate u SUH-u, posebno pravno i psihološko. Sa svim predsjednicima podružnica SUH-a i djelatnicima kroz našu emisiju njegovali smo kolegijalan i partnerski odnos. Mislim da nastupajući zajedno ipak imamo neki utjecaj na društvene čimbenike i zbivanja koja rade za dobrobit starijih i starenja.

Nacionalno vijeće od svog osnutka imalo je svoje uspone i padove. Mislim da je njegovo postojanje iznimno važno i da je utjecaj predstavnika SUH-a ključan u njemu.

Onđe se iznose svi problemi umirovljeničke i starije popu-lacije, a pouzdano znam da predstavnici SUH-a ne odustaju dok se ne iscrpi i zadnja mogućnost koja bi svaku stvar poma-knula, makar minimalno, za dobrobit starijih.

Igor Knežević

Sve što trebate znati o obiteljskim mirovinama (2. dio)

U prošlom, prosinačkom broju Glasa umirovljenika napisali smo najbitnije informacije koje trebaju znati svi korisnici obiteljskih mirovina, ili oni koji će to tek postati. Povod je, dakako, novi model obiteljskih mirovina, prema kojem će, uz povećanje obiteljskih mirovina od 10 posto, po prvi put u povijesti hrvatskog mirovinskog sustava osoba moći uz vlastitu mirovinu primati i dio mirovine preminulog partnera. Ono što se promijenilo od prošlog broja našeg mjesečnika je da se sada, od 1. siječnja 2023. godine, mogu početi podnositi zahtjevi za isplatu dijela obiteljske mirovine.

Tako će oni kojima su već ranije priznata prava i na osobnu i na obiteljsku mirovinu trebati podnijeti samo taj jedan zahtjev, dok oni kojima je priznato samo jedno od ta dva prava, morat će podnijeti dva zahtjeva, prvi za ostvarivanje prava na obiteljsku ili starosnu mirovinu, a zatim drugi za isplatu dijela obiteljske mirovine.

Dostupna nova tiskanica

Stvar sa zahtjevima funkcionira kao i dosad, potrebno je ispuniti tiskanicu koja se može preuzeti u uredima HZMO-a ili sa web stranice HZMO-a mirovinsko.hr u rubrici Mirovine/Tiskanice ili kupiti u Narodnim novinama. Tiskanice zahtjeva za priznavanje vrsta mirovine već su prije postojale, a za zahtjev za isplatu dijela obiteljske mirovine uvedena je nova tiskanica (1. 4a.) Za ispunjavanje te tiskanice trebat će ispuniti vlastite podatke, kao i podatke preminulog partnera (uključujući njegov OIB), a zahtjev može podnijeti i skrbnik ili opunomoćenik, no tada će uz zahtjev trebati priložiti i odluku o imenovanju skrbnika ili punomoć.

Na drugoj stranici tiskanice nalazi se IZJAVA koju ispunjavaju korisnici obiteljske mirovine kojima se isplaćuje obiteljska mirovina, a priznato im je pravo na starosnu, prijevremenu starosnu ili invalidsku mirovinu, gdje korisnici vlastoručnim potpisom potvrđuju da su suglasni da im se obustavi isplata obiteljske mirovine i uspostavi isplata osobne i dijela obiteljske mirovine. Naravno, to će učiniti ako izračunaju da im je takva kombinirana mirovina povoljnija.

Može se slati poštom

Također, na drugoj stranici tiskanice je jasno objašnjeno na dnu da korisnici obiteljske mirovine kojima nije priznato pravo na starosnu mirovinu podnesu zahtjev za to pravo, kao i korisnici starosne, prijevremene starosne i invalidske mirovine kojima nije priznato pravo na obiteljsku mirovinu podnesu zahtjev za to pravo.

Nakon što popunite i vlastoručno potpišete jednu ili dvije tiskanice, ovisno koja prava ste ranije ostvarili, možete ih poslati poštom ili predati prema mjestu prebivališta u područ-

noj službi/uredu/ispostavi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, odnosno u poslovnicama Hrvatske pošte. Zahtjeve možete poslati i putem sustava e-Građani (e-Usluge HZMO, e-zahtjev za mirovinu). Nakon toga HZMO provodi upravni postupak te ako ste ispunili zakonske uvjete priznaje vam pravo na obiteljsku mirovinu i određuje njezinu visinu.

Mjera teška milijardu kuna

Prve isplate prema novom modelu obiteljskih mirovina kreću u veljači (isplata za siječanj), te će u 2023. godini Vlada izdvojiti milijardu kuna za tu mjeru. Tako će povećanje obiteljskih mirovina za 10 posto (sa 70 na 77 posto) obuhvatiti oko 136 tisuća korisnika što će uvećati obiteljsku mirovinu za prosječno 250 kuna mjesečno, a za što je predviđeno 365 milijuna kuna u ovoj godini. Procjene su i da će biti i oko 155 tisuća korisnika osobne mirovine kojima će se isplaćivati i dio obiteljske mirovine, a njihova mirovina porast će u prosjeku za oko 500 kuna mjesečno, a ta mjera će koštati oko 750 milijuna kuna.

Ponovimo i da je izrazito važno paziti na datume, jer oni korisnici koji su ostvarili pravo samo na obiteljsku ili samo na osobnu mirovinu, dva zahtjeva moraju podnijeti najkasnije do 30. lipnja 2023. godine, jer ako bi primjerice zahtjeve podnijeli tek u listopadu, isplatili bi im se zaostaci za samo prethodnih šest mjeseci, a bili bi zakinuti za četiri mjeseca.

Ako imate pitanja i nedoumice svakako se obratite uredima HZMO-a, bilo direktno, telefonom ili online formom, a odgovore možete dobiti i od SUH-ovog Pravnog savjetništva.

Igor Knežević

Pravno savjetništvo SUH-a odgovara na sva vaša pitanja.

01/4615797

e-mail: suhsavjetovaliste@gmail.com

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske

Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb

Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202

E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: 5. BOJA, Odra, 10020 Novi Zagreb

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasilo SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 530 eura; za pola stranice 400 eura i za četvrtinu stranice 265 eura.

Gladovanje može biti kobno

Neželjeni kilogrami pronađu svoj put kojim će se naslagati na naše tijelo. I onda jednog dana počnemo popuštati remen za jednu rupicu ili s nevjericom počnemo gledati u vagu. Tipična reakcija na te neugodne situacije je iskreni vapaj: „Moram smršaviti!“. I tada, veoma često, ljudi započinju s jednom od brojnih danas popularnih dijeta koje obećavaju brz, premda privremen rezultat. Međutim, ima ljudi kojima su i ove dijete prespore, pa se umjesto njih odlučuju skinuti prekomjerne kilograme potpunim prestankom uzimanja hrane.

Tijelo, stvoreno da bude fizički aktivno, jednostavno nije zamišljeno da se bori s dugim razdobljima potpunog uzdržavanja od hrane. Što se događa kad se gladovanjem prekine redovna opskrba organizma hranjivim tvarima? S obzirom na to da tijelo treba kalorije, ne samo kao gorivo za fizičku aktivnost, nego također za održavanje normalnih metaboličkih funkcija kao što su disanje, srčana akcija, krvna cirkulacija, probava i obnavljanje stanica, smanjenje unosa hranjivih tvari u tijelo ima za posljedicu usporavanje bazalnog metabolizma.

Kao rezultat toga fizički pokreti postaju spori, tromi i nekoordinirani, a smanjuje se i sposobnost koncentracije. Osim toga, takve osobe osjećaju slabost, glavobolju i mučninu. U početku gladovanja, kad nema energije

koja dolazi hranom, tijelo koristi rezerve glikogena u jetri. Kad se on istroši, a budući da se glukoza ne može sintetizirati iz masti, organizam počinje razgrađivati vlastite mišiće i tkivne bjelančevine da bi dobio glukozu. Osim toga, na svaki gram proteina koji se izgubi, izgube se i tri grama vode.

Upravo ovim gubitkom tjelesne tekućine tumači se velik gubitak tjelesne težine prvih dana gladovanja. Budući da tjelesna tekućina sadrži također čitav niz osnovnih minerala, u organizmu dolazi do znatnog pada količine natrija i kalija. Tek nakon nekoliko dana posta tijelo počinje razgrađivati masno tkivo. Također, gladovanje predstavlja velik napor za jetru, koja sada mora pomoći pretvaranju masti u energiju, i velik napor za bubrege koji sada moraju izlučivati neke supstance nastale razgradnjom masti i bjelančevina.

Gladovanje, ipak, nije baš bez koristi. Pod brižljivo kontroliranim uvjetima, mnogi cijenjeni specijalisti primjenjuju gladovanje kao jednu od krajnjih mjera kod izrazito debelih pacijenata, a također i kod ljudi koji moraju brzo izgubiti na tjelesnoj težini zbog medicinskih razloga (npr. operacija koja mora biti obavljena do određenog datuma). U takvim vrlo rijetkim slučajevima gladovanje se obavlja ili u bolnici ili kod kuće, ali pod stalnom i brižljivom kontrolom liječnika.

Iz svega do sada rečenog treba biti

sasvim jasno da totalno gladovanje kroz dulje vremensko razdoblje nije neškodljivo i bezazleno i nije metoda koja se može provoditi po sistemu „učini sam“. Premda su kalorije važne, način na koji ih reduciramo je još od veće važnosti. Moguće je provoditi uravnoteženu, čak ukusnu dijetu, a da se ipak gubi na težini. Dnevni manjak od 500 kalorija je ekvivalent jednom hamburgeru, što na kraju rezultira gubitkom tjelesne težine od pola kilograma tjedno. Možda to na prvi pogled izgleda jako malo, ali tijekom jedne godine to znači gubitak više od 25 kilograma!

Dugoročno gledano, samo stalna promjena u načinu prehrane i uvođenje sistematske fizičke aktivnosti, tjelovježbe (najbolje oboje zajedno - prehrana i tjelovježba), imat će dugotrajni učinak na vašu tjelesnu težinu i fizičku spremnost - kondiciju. Dakle, slobodno uvedite jedan dan gladovanja svakih dva do četiri tjedna, kao čin samodiscipline, kao gestu združenosti i slaganja s drugim ljudima ovog svijeta punog problema, kao sredstvo za duhovnu obnovu i osvježenje. Međutim, nemojte gladovati kroz duže vremensko razdoblje kako bi izgubili na težini. Izložiti svoje tijelo takvom nepotrebnom stresu zbog nekoliko kilograma, osim u izravnoj nuždi, zaista je krajnja besmislenost.

dr. Ivo Belan

HUMANITARNA BOŽIĆNA AKCIJA

Besplatni taksi za starije

Oko 200 taksista u glavnom gradu Španjolske Madridu odazvalo se ove godine humanitarnoj akciji kojom su na sam Božić svojim starijim sugrađanima nudili besplatnu vožnju, odnosno razgledavanje centra Madrida. Cilj akcije je omogućiti starijim i slabo pokretnim osobama da razgledaju okićeni centar Madrida iz automobila, i to u vožnji koja traje oko dva sata. Taksisti su povodom akcije ukrasili svoja vozila raznim božićnim motivima, a mnogi su se prigodno i obukli.

Nakon svake vožnje, taksisti i starije osobe bi otišli i na šalicu tople čokolade i razgovor kako bi božićni ugođaj bio još ljepši. Na kraju je oko 900 starijih osoba dobilo mogućnost besplatnog obilaska madridskih znamenitosti. Ova humanitarna akcija pod nazivom Taxiluz zaživjela je 2017. godine te se tada odazvalo tek 20 taksista, a danas se akcija osim u Madridu proširila i na 12 drugih gradova diljem zemlje.

Sastavite svoj godišnji plan

„Svatko si uređuje život onako kako misli da mu je najbolje, ali mrzovolja nakon blagdana svjedoči da ipak treba nešto učiniti kako bi u novu godinu krenuli s dodatnom energijom“

Možete li vjerovati da je prošla još jedna godina i stigla nova? Meni je vrijeme naprosto proletjelo... Blagdani su prošli, a s njima i odmak od svakodnevnog stresa. Nakon kolektivnog, novogodišnjeg slavlja, organiziranog veselja u cijelom svijetu, često se pitamo što nam donosi nova godina? Siječanj nemilosrdno vraća stare obaveze i ponovno suočavanje sa svakodnevnicom.

Planiranje godine najbolji je način da organizirate osobni život, a uključuje nešto sasvim drugačije od površnih novogodišnjih želja i odluka. Često poželimo u jednom mjesecu ili čak u jednom tjednu, nadoknaditi ono što smo propustili cijelu godinu. Pametan čovjek morao bi znati dokle sežu njegove mogućnosti, morao bi imati odgovornost prema sebi, ali i onima koji o njemu ovise.

Jeste li sastavili svoj godišnji plan? Jeste li zadovoljni s proteklom godinom? Što je i tko je vrijedan prenošenja u iduću godinu? Što očekujete od sebe i drugih, a što misli-

te da drugi očekuju od vas u godini koja je pred nama? Čeka li vas godina neorganiziranog ili organiziranog vremena, neispunjenih očekivanja? Zna li što točno želite? Jeste li sastavili svoj godišnji plan? To su neka od pitanja koja si možemo postaviti na početku nove kalendarske godine.

Nedavno sam u kvartovskom dućanu čula kraći raz-

govor: „Dosta mi je stvaranja iskrivljene slike o sebi, sad kad mi je gazda rekao da moram u prijevremenu mirovinu, no to nisam smio nikome govoriti da ne bih bližnjima „pokvario“ prazničko raspoloženje!“, kaže susjed Zvonko u razgovoru s prodavačicom Majom. Prodavačica, koja je pred mirovinom, dodaje: „A ja jedva čekam ići u mirovinu, želim normalan život u kojem se neću nikome smješhati kada sam loše volje!“ Slična razmišljanja često se mogu čuti nakon prosinačkih radosti, nakon kojih najčešće osjećamo umor... Jer, nakon slavlja dolazimo ubrzo do „otrežnjenja“!

Teško se iz svijeta iluzija vratiti u grubu stvarnost. Fokus treba prebaciti u dane koji su pred nama. Naravno, sve bi bilo lakše kada bi mirovine bile veće, jer treba preživjeti siječanj, najdulji mjesec u godini. Tako je na početku svake godine... To se ponavlja iz godine u godinu, a nemoć pred istinom kao da nas blokira da nešto poduzmemo kako se slično ne bi dogodilo.

Pa, odakle onda da počnemo, što da učinimo da nakon predivnog mjeseca prosinca, mjeseca slavlja, od sebe ne napravimo žrtvu koja jedva može doći k sebi početkom nove godine? Mnogi ljudi za neki novi početak planiraju primjerice novu dijetu, vježbanje, učenje u knjižnicu ili neke društvene grupe, kupovinu psa, štednju na režijama, nova putovanja, biti češće s djecom, s prijateljima...

Sve te odluke treba prilagoditi onome što nam je u staroj godini nedostajalo i ovisno o našim osobnim životnim potrebama i navikama. Kad počnemo nešto novo, u početku nas drži početni elan ili ništa niti ne počinjemo jer se ne uspijevamo riješiti početnog straha. Strahove izazvane bilo fizičkom ili emocionalnom prijetnjom doživljavamo s istim intenzitetom i teško ih razlikujemo. Uz strah postoji i nemir, koji se javlja svaki put kada smo

na pragu nečeg novog, kada smo na pragu odluka i promjena.

Novi početak, veliki potihvat ili osobni procvat nisu povlastica nijedne dobi. Mladost je stanje duha, a ne boje kose! „Naučio sam igrati tenis u šezdesetoj godini, a usavršavanju skijanja na vodi vratio sam se u 64-toj. Otkako igram tenis primjećujem da su mi refleksi sve bolji, a sa skijanjem poboljšavam opću koordinaciju pokreta i držanje, a sada mi je 70,“ rekao je prije nekoliko godina Akio Morita, vođa SONY-a.

Osobno nisam sklona donositi velike novogodišnje odluke, ali volim krajem godine planirati, zapisivati ideje, razvijati strategije, zadati si nove ciljeve. Kada to napravim, toga se uglavnom i pridržavam. Emotivna sam osoba. Nakon dvije i pol godine napokon sam u lipnju, sada već prošle godine, u sebi prelomila i preboljela bolne emocije. Radila sam novogodišnje planove i prije, ali trebalo je vremena da se riješim straha i da planove krenem i ostvarivati onako, kako sam to uvijek i prije radila. Treba činiti ono što nas usrećuje, ne patiti za nekim kome nismo bitni. Trebalo mi je vremena, jer ja kao većina starijih osoba trebam motiv da krenem. Ali kad krenem, ne zaustavljam se. Tako, primjerice, iako mi nije bilo u planu na početku 2022. godine zbog neplaniranog troška, nedavno sam kupila novi hladnjak. Naizgled za nekoga nevažna odluka, za mene je to odskočna daska za realizaciju većih odluka.

Važno je biti odlučan, ne patiti za propuštenim prilikama i neostvarenim vezama u prošlosti. Treba se pokrenuti i svaki dan učiniti nešto, što će nam biti poticaj za sljedeće dane. Svatko si uređuje život onako kako misli da mu je najbolje, ali mrzovolja nakon blagdana svjedoči da ipak treba nešto učiniti kako bi u novu godinu krenuli s dodatnom energijom.

Drenka Gaković

Mogu li uz obiteljsku mirovinu dobiti dodatak iz svoje mirovine

Pitanje: Nalazim se u obiteljskoj mirovini i nikada nisam koristila vlastitu mirovinu jer je bila jako mala. Da li sada po novom zakonu imam pravo i na dio te svoje mirovine kao obiteljski dodatak? **(Z.B., Zadar)**

Odgovor: Izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju koje su stupile na snagu 1.1.2023. godine, uvedeno je novo pravo za umirovljenike, a to je „pravo na dio obiteljske mirovine preminulog partnera“. To pravo mogu ostvariti oni umirovljenici koji su nositelji starosne, prije-vremene starosne mirovine i invalidske mirovine, dakle svoje osobne mirovine. Tako pored svoje osobne mirovine mogu dobiti i dio obiteljske mirovine ako udovolje svim uvjetima koji se odnose na to: da imaju 65 i više godina, da su jedini korisnici obiteljske mirovine (postoji iznimka) i da zbroj njihove mirovine i dijela obiteljske mirovine (tzv. „obiteljskog dodatka“) ne prelazi zakonski cenzus od 80 aktualnih vrijednosti mirovine koji je sada 6.212,00 kuna. Ne postoji mogućnost da budete u obiteljskoj mirovini i primete neki dodatak s osnova svog prava na osobnu mirovinu. Ali Vam preporučamo da odmah kod nadležnog HZMO-a zatražite priznavanje prava na vlastitu mirovinu kako biste vidjeli da li Vam se isplati biti u svojoj mirovini i primati „obiteljski dodatak“ iz mirovine preminulog supruga ili Vam je bolje ostati u obiteljskoj mirovini. Napominjemo da će sve obiteljske mirovine nakon 1.1.2023. porasti za 10 posto.

Obustavili mi mirovinu jer sam se zaposlila na četiri sata

Pitanje: U invalidskoj mirovini sam jer sam bila nesposobna za rad, ali sam se zaposlila na četiri sata na čišćenju jer mi je mirovina jako mala. Mirovinsko mi je obustavilo mirovinu s objašnjenjem da nemam pravo raditi i primati mirovinu. Ne razumijem zašto kad tumače da umirovljenici imaju pravo raditi, a i moj poslodavac nije ništa rekao. **(K.B., Split)**

Odgovor: Korisnici starosne mirovine, starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika, prijevremene starosne mirovine i obiteljske mirovine mogu se zaposliti do 20 sati tjedno, bez obustave primanja mirovine. Međutim, korisniku invalidske mirovine zbog opće nesposobnosti za rad, odnosno potpunog gubitka radne sposobnosti koji se zaposli ili počne obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na osiguranje, mirovina se obustavlja i mora obaviti kontrolni pregled u pogledu sposobnosti za rad. Ako se na kontrolnom pregledu utvrdi da invalidnost ne postoji gubi se pravo na invalidsku mirovinu. Ista pravila vrijede i za osobe

koje su prevedene na starosnu mirovinu, ali su umirovljene zbog opće nesposobnosti za rad. Proizlazi da ste Vi u invalidskoj mirovini zbog opće nesposobnosti za rad pa Vam je zbog toga mirovina obustavljena. Dakle, prema zakonu ne možete biti u invalidskoj mirovini zbog potpune nesposobnosti za rad i raditi.

Unuk hoće da potpišem ugovor o doživotnom koji ne razumijem

Pitanje: Živim s unukom koji mi malo pomaže jer sam u visokim godinama i bolesna. Nedavno mi je donio napisani ugovor o doživotnom uzdržavanju u kojem piše da će mi pomagati u slučaju bolesti i potrebe. Ne razumijem, ja sam već sad bolesna i potrebna mi je pomoć. Drugo ništa ne piše, osim da će dobiti moju kuću kad ja umrem. Što to znači? **(A.K., Dugo Selo)**

Odgovor: Očigledno Vam je ponuđena špranca ugovora o doživotnom uzdržavanju bez odredaba koje bi odgovarale Vašoj situaciji i potrebama. Preporučamo Vam da takav ugovor nikako ne potpisujete jer s njime nećete dobiti sigurnu skrb i zaštitu ukoliko ne dobijete ono što trebate. Ako ste se odlučili za ovakav način kojim bi sebi osigurali zadovoljavanje svojih potreba, tada tražite da ugovor bude detaljan, Vama razumljiv, s konkretnim odredbama i konkretnim obavezama Vašeg unuka kao davatelja uzdržavanja prema Vama. Bilo bi dobro da potražite pomoć stručne osobe, najprije odvjetnika koji se bavi tom vrstom pravnih poslova i da u prvom redu vodite računa o svojim interesima i zaštiti Vaših prava, bez obzira što se radi o Vašem unuku kojem želite pomoći.

Da li kao izvanbračna partnerica imam pravo na obiteljsku mirovinu

Pitanje: Bila sam gotovo 30 godina u izvanbračnoj zajednici iako je moj partner bio oženjen. Dobili smo i zajedničko dijete, iako ga on nije priznao. Umrli su i on i njegova supruga. Da li imam neka prava na obiteljsku mirovinu? **(B.S., Zagreb)**

Odgovor: Izvanbračni partneri imaju sva prava kao i bračni, pa tako i pravo na obiteljsku mirovinu ukoliko se utvrdi postojanje izvanbračne zajednice u zakonskim okvirima. Sukladno mjerodavnom Obiteljskom zakonu izvanbračna zajednica je zajednica života neoženjenog muškarca i neudate žene koja je trajala tri godine ili manje ukoliko je u njoj rođeno zajedničko dijete. S obzirom na gore propisano ne biste mogli ostvariti pravni status izvanbračne partnerice koji vam je kao osnovni uvjet potreban za ostvarivanje prava na obiteljsku mirovinu, jer partner nije priznao zajedničko dijete, niti ste to ishodili sudskim putem.

pravni
savjeti

Odgovara:
Štefica Salaj
dipl. pravnik

Besplatno
pravno
savjetovalište
za članove
Sindikata
umirovljenika
01/4655111/244
ili 01/4615797
e-mail:
suhsavjetovaliste
@gmail.com
ili
[https://www.suh.hr/
savjeti/pitaj-pravnika/](https://www.suh.hr/savjeti/pitaj-pravnika/)

Josip Poljugan, predsjednik Podružnice SUH-a Granešinski Novaki

Cijene su otišle u nebo

„Smatram da su oni koji imaju jako male mirovine trebali dobiti barem 50 posto mirovine preminulog partnera, kako bi se izvukli iz bijede“

Josipov životni put imao je razne zavoje, koji su ga na kraju u njegovoj 74. godini života doveli tamo gdje je sada, na mjesto predsjednika Podružnice SUH-a Granešinski Novaki iz Zagreba. Na tu funkciju izabran je u listopadu 2022. godine nakon što je sedam godina bio član te podružnice. Josipov početak radnog vijeka nije bio nimalo lagan; tako je nakon povratka iz vojske 1969. godine shvatio da za njega nema „normalno plaćenog posla“, zbog čega je morao otići trbuhom za kruhom, kao i brojni Hrvati tog vremena, i to baš u Njemačku.

„Industrijski sam majstor metalne struke, pronašao sam doduše posao ovdje, ali je plaća bila jako niska te mi nije preostalo ništa drugo nego otići u inozemstvo. U Njemačkoj sam pak uspio uz posao završiti i višu školu koja mi je bila povezana sa strukom pa sam i napredovao na poslu, i naravno živio zadovoljavajući život“.

U Njemačkoj se i oženio te dobio dvoje djece, sina i kćer, koji su sada punoljetni, no Josip nije htio pričati o svojoj obitelji, jer smatra da se time previše zadire u njegovu privatnost. Samo nam je kazao kako ima i dvoje unučadi koji ga jako uveseljavaju, ali dalje o njima nije htio. Nakon 28 godina skupljenog radnog staža u Njemačkoj, 1998. vratio se u Hrvatsku gdje je odradio još 13 godina, te je 2009. godine s ukupno 41 godinom staža otišao u zasluženu mirovinu.

O visini ukupnog zbroja hrvatske i njemačke mirovine nije htio pričati, ali je kazao da je zadovoljan s onim što ima.

„Njemački standard umirovljenika je bolji, tako da ne oskudijevam u ničemu, ali i nisam megaloman da sad

moram živjeti u nekom luksuzu, živim skromno, taman imam onoliko koliko mi je potrebno“.

Josip nam je kazao i kako u radnom vijeku nije bio sindikalist, ali da je šest godina nakon odlaska u mirovinu preko prijatelja koji su bili članovi SUH-a odlučio i sam se aktivirati.

„Sada nakon što sam preuzeo vođenje podružnice glavni cilj mi je naravno pokušati povećati članstvo, iako to nije nimalo laka zadaća. Uz standardna druženja u planu je uvesti češća mjerenja tlaka i šećera, iako to košta. A i s obzirom da sam bio planinar u planu mi je pokrenuti redovito vježbanje i grupe za hodanje, naravno kroz prirodu. U planu su i izleti, ali primjerice mnogi bi članovi htjeli po prvi put otići na Plitvice, ali samo da bi platili autobus do tamo i ulaznicu je izuzetno skupo. Nažalost, teško je, niske mirovine vuku sa sobom i ostale probleme“.

Smeta ga kad čuje političare kako se hvale da su mirovine jako puno rasle zadnjih par godina. To je, kaže, matematički točno, ali troškovi života su rasli puno više od mirovina, tako da ta povećanja mirovina nisu donijela nikakva poboljšanja u smislu standarda.

„Ako znamo da se udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći kreće oko 37 posto, to dovoljno govori o standardu hrvatskih umirovljenika. Pa da bi se koliko toliko moglo normalno živjeti, dostojno čovjeka, taj udjel mora iznositi ne 37, nego 57 posto, odnosno minimalno 4.500 kuna, stoga, kako to stalno zahtijeva SUH, treba promijeniti formulu usklađivanja mirovina da prati realno rast cijena i standarda.“

Nažalost, inflacija je učinila svoje, cijene namirnica i ostalih životnih troškova otišle su

u nebo, a činjenica je da umirovljenici najveći dio svoje mirovine koriste upravo za prehranu. Josip kaže kako barem cijene režija su još normalne.

„Hrvati se ne mogu žaliti na struju i plin, jer je Vlada s mjerama jako puno pomogla, u jednoj bogatoj Njemačkoj to nije napravljeno. Energenti jesu malo poskupili, ali puno bolnije je što je hrana poskupila previše.“

Josip kaže i kako ga ponekad članovi pitaju o raznim temama iz svijeta mirovinskog osiguranja, ali da, i kad zna i kad ne zna odgovor na pitanje, na kraju ih uvijek uputi na stručnjake, odnosno na urede HZMO-a ili Središnji ured SUH-a.

„Moja životna filozofija je da kad trebaš točnu informaciju obrati se struci, a ne slušati rekla-kazala, jer tako često odeš u krivi smjer“, beskompromisno će Josip.

Primijetio je kako ga članovi ipak u zadnje vrijeme najviše pitaju o novom modelu obiteljskih mirovina, koji je zaživio s prvim danom 2023. godine.

„To je sigurno dobra odluka, ali uvijek može bolje. Zamislite, partner koji je skupio preko 40 godina staža umre, i onda njegova mirovina ode s njim u grob. To je nepošteno, i davno je trebalo riješiti. Ovo je svakako pomak, što se u Hrvatskoj po prvi put može dobiti tih dvadeset i sedam posto od obiteljske mirovine preminulog partnera, ali u Njemačkoj preživjeli dobije čak 60 posto od pokojnika. Zbog toga se ne treba zadovoljiti s ovim hrvatskim modelom, koji ima i limit (trenutni 6.212 kuna), pogotovo što smatram da su oni koji imaju jako male mirovine trebali dobiti barem 50 posto mirovine preminulog partnera, kako bi se izvukli iz bijede“.

Igor Knežević